

**LWOWSKO-RZESZOWSKIE
ZESZYTY NAUKOWE**

**ЛЬВІВСЬКО-РЯШІВСЬКІ
НАУКОВІ ЗОШИТИ**

2

Kultura – Sztuka – Edukacja – Terapia
w perspektywie interdyscyplinarnej

Культура – Мистецтво – Освіта – Терapia
в міждисциплінарній перспективі

redakcja naukowa
ALEKSANDRA MACH

Lwów-Rzeszów
Львів-Ряшів
2014

Recenzowali

Prof. zw. dr hab. JANUSZ KIRENKO
Dr hab. prof. nadzw. LIDIA MELNYK

Rada naukowa

prof. dr hab. Aleksandr Kozarenko – Uniwersytet Lwowski – redaktor naczelny, dr hab. prof. nadzw. Ryszard Pęczkowski – Uniwersytet Rzeszowski – redaktor naczelny, prof. zw. dr hab. Kazimierz Denek – Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, prof. zw. dr hab. Janusz Kirenko – Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie, prof. dr hab. Aleksandra Ciałaj-Jekymenko – Uniwersytet Lwowski, prof. dr hab. Irina Dracz – Charkowski Uniwersytet Sztuki im. I. Kotla-
dr hab. Adelina Jefimienko – Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, prof. Lwowski, prof. dr hab. Juri Medweduk – Uniwersytet Lwowski, prof. dr hab. Aleksandra Samoj-
lenko – Odeska Narodowa Akademia Muzyczna im. A. Nieżdanowej, prof. dr hab. Alła Tereszenko –
Akademia Nauk Ukrainy, dr hab. prof. nadzw. Stanisław Chrobak – Uniwersytet Kardynała Stefana
Wyszynskiego w Warszawie, dr hab. prof. nadzw. Janusz Miąso – Uniwersytet Rzeszowski, dr hab.
prof. nadzw. Marta Uberman – Uniwersytet Rzeszowski, dr Elżbieta Dolata – Uniwersytet Rze-
szowski, dr Taras Dubrownij – Uniwersytet Lwowski, dr Aleksandra Mach – Uniwersytet Rzeszo-
wki, dr Teresa Mazera – Uniwersytet Rzeszowski, dr Jarmila Žolňová – Uniwersytet w Presovie

Адреса редакційної колегії:
Львівський національний
університет імені Івана Франка,
вул. Валува, 18, кім. 16,
79602 Львів Україна, ISSN 2311-5742

Adres redakcji:
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Pedagogiczny
ul. Ks. Józefa 24
35-959 Rzeszów Polska

Opracowanie redakcyjne, korekta
BERNADETA LEKACZ
BARBARA PAWLIKOWSKA

Łamanie
AGATA MOŚCICKA

Korekta tekstów w języku ukraińskim i angielskim
JANINA KORDEK

Opracowanie techniczne
EWA KUC

© Copyright by
Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego
Rzeszów 2014

ISBN 978-83-7996-109-2
1109

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO

35-959 Rzeszów, ul. prof. S. Pigonia 6, tel. 17 872 13 69, tel./fax 17 872 14 26
e-mail: wydaw@univ.rzeszow.pl; http://wydawnictwo.univ.rzeszow.pl

Wydanie I, format B5, ark. wyd. 15,3, ark. druk, 16, zlec. red. 11/2015

Druk i oprawa: Drukarnia Uniwersytetu Rzeszowskiego

Spis treści

Wstęp 7
Вступ 10
Introduction 13

Kultura, sztuka, edukacja – wzajemne przenikanie
Культура, мистецтво, освіта – взаємопроникнення
Culture, art, education – cross fading

Aleksandra Mach, Kultura w edukacji – implikacje pedagogiczne 19
Krystyna Węgrzyn-Białogłównicz, Proces edukacji artystycznej poprzez dialog i wartości 31
Teresa Piątek, Przybliżanie dzieci do sztuki i rozwijanie ich świadomości własnej przestrzeni kulturowej 39
Krystyna Węgrzyn-Białogłównicz, Analiza twórczej ekspresji dziecka w aspekcie rozwojowym 55
Pavel Sochor, Art, disability and culture – the origin of the disabled artist 67
Magda Urbańska, Sztuka reklamowa jako obszar kreowania i modyfikowania ról kobiecych i męskich 79

Sztuka i jej wymiar terapeutyczny
Мистецтво і його терапевтичний вимір
Art and its therapeutic dimension

Olena Вознесенська, Арт-терапія на Україні: стан і перспективи розвитку 93
Зоряна Ленів, Соціокультурні аспекти та концептуалізація застосування арт-терапії у процесі підготовки українських педагогів нової генерації 104
Marta Uberman, Plastyczne „zdarzenia ekspresyjne” elementem terapii przez sztukę dziecka 116
Agnieszka Łaba, O społecznym funkcjonowaniu dziecka z autyzmem w aspekcie oddziaływań arteterapeutycznych 129
Monika Hippe, O metodach pomiarów skutków terapii muzyką 141
Teresa Mazera, Zastosowanie metod i technik muzykoterapeutycznych u dzieci w wieku przedszkolnym na Ukrainie 152

Любов Сав'як, Роксоляна Призванська, Наталя Дрібнок, Застосування логоритміки як виду інтерактивної музикотерапії з психокорекційною метою: практичний аспект	163
Ольга Кобас, Танцювально-рухова терапія сьогодення та майбутнього	172
Олександр Плахотнюк, Хореографічні заняття у групах дітей з фізичними вадами (на прикладі тренажу джаз-танцю)	181
Олег Петрик, Хореографія як один з арт-терапевтичних засобів	189
Twórcza – pedagog – profesjonalne płaszczyzny działalności artystycznej Творець – педагог – професійні площини артистичної діяльності Creator-pedagogue – professional planes of artistic activities	
Еwa Fedyczkowska, Zbigniew Jeżewski (1921–1997). Pianista – pedagog – twórca	197
Тетяна Молчанова, Музично-виконавська майстерність піаніста-концертмейстера як художньо-педагогічна проблема	206
Деніс Шариков, Академічна освіта у ВНЗ в галузі хореографічної культури: генезис та світові науково-творчі центри	218
Олена Кравчук, Музична освіта балетмейстера в контексті сучасної освітньої філософії	225
Оксана Лани, Втілення сучасних прийомів перформансу в практиці режисури одноактного балету	232
Марина Погребняк, «Contemporary dance»: поняття та етапи формування школи	241

Wstęp

Już sam fakt funkcjonowania człowieka w określonej przestrzeni kulturowej jest impulsem do podejmowania dyskursu o kulturze jako wartości bądź zjawisku wpisanym w rzeczywistość, w której żyje. Jak odnajdujemy się w globalizacji kultury? Czy istnieje jeszcze tzw. tożsamość kulturowa, co ona dziś oznacza i czy jest nam jeszcze potrzebna? O ile dla socjologów i antropologów kultury pytania te przybierają być może już dość schematyczny wydźwięk, o tyle dla pedagogów, nauczycieli-wychowawców stają się swego rodzaju wyzwaniem w realizacji własnej profesji.

Kultura i wpisana w nią sztuka przybierają różne postaci. Z perspektywy pedagogicznej to przede wszystkim forma dialogu prowadzonego z uczniem. To spotkanie międzypokoleniowe dwóch światów, które tylko na pozór wydają się sobie zupełnie obce. Aranżowanie działań twórczych jest zaproszeniem młodego człowieka właśnie do dialogu umożliwiającego wyrażenia siebie w pełni, gdy inne sposoby są zbyt trudne albo niedostępne.

Doświadczanie sztuki otwiera możliwości poznawania siebie i innych. Dlaczego zatem jest ona marginalizowana? Od lat toczą się debaty nad miejscem przedmiotów artystycznych w programach szkolnych. Mówi się niekiedy o odhumanizowaniu szkoły, gdy widzi się osiągnięcia uczniów jedynie przez pryzmat testów, punktów i statystyk. Czy takie tendencje nie hamują indywidualności, inwencji twórczej i kreatywności?

Aktualne pozostają kwestie metodyczne w posługiwaniu się środkami w sztuce. W sposobie operowania dziełem artystycznym tkwi szansa zainteresowania sztuką, zbliżenia do niej, ale także oddalenia. Wciąż nie wiemy, jak pokazywać świat sztuki młodym ludziom, zachęcać ich do obecności w kulturze. A może my sami nie odczuwamy potrzeby życia w pełnej przestrzeni kulturowej. Pytanie – na ile z niej korzystamy, na ile w niej faktycznie uczestniczymy? Ze sztuką można się zetknąć, patrzeć na nią, obserwować ją, można wiedzieć, że jest, ale jej nie rozumieć, nie widzieć sensu jej istnienia.

Przybliżanie młodym ludziom przestrzeni kulturowej z różnych perspektyw, rozmaitych jej obszarów, czasem mniej dostępnych, na pierwszy rzut oka mniej atrakcyjnych, wydaje się dzisiaj niekwestionowaną, aczkolwiek nietatwą powinnością w edukacji. Wyraża ją wątpliwość samego wyobrażenia realizacji treści programowych.

Znaczenie sztuki w kontekście wspomaganie rozwoju człowieka odnajdujemy coraz częściej na gruncie arteterapii, zarówno na płaszczyźnie teore-

are analyzed, as an opportunity to obtain new knowledge on the emotional, cognitive, physical and social levels. It identifies the most important aspects and main directions of working with children in difficult circumstances (DLC). It focuses on the fact that movement and dance help to energize the vitality, harmonize the inner space of a person and his/her relationship with the surrounding world, which helps to bring the quality of life to the next level.

Keywords: dance, movement analysis, difficult life circumstances (DLC), inner space of a person, comprehension, development, new experience

Олександр Плахотнюк

Львівський національний університет імені Івана Франка

Хореографічні заняття у групах дітей з фізичними вадами (на прикладі тренажу джаз-танцю)

Поєднання танцю і лікувальної терапії знаходить широке поширення у найрізноманітніших реабілітаційних проєктах, засобами лікування тут можуть слугувати різні види та напрямки хореографічного мистецтва, це і спортивно-бальний танець, східний танець, особливе місце тут займає сучасний танець у всіх його проявах (модерн-танець, джаз-танець, стріт-дэнс та інші), ритмопластичні заняття, танцювальна аеробіка і так далі.

Метою дослідження є проаналізувати використання основних принципів джаз-танцю при занятті з дітьми у яких виявлені незначні фізичні вади опорно-рухового апарату.

Завдання дослідження:

- проаналізувати дослідження з танцювальної терапії;
- визначити стратегію хореографічних занять з незначними фізичними вадами;
- визначити як впливають заняття джаз-танцю на виправлення фізичних вад.

Фізичні вади можуть впливати на координацію, мобільність, рівновагу, спритність, силу, витривалість людини, або комбінацію усіх цих вадатностей разом. Існує величезна кількість вад, як видимих, так і невидимих, морфологічного та біохімічного характеру, так різних ступенів тяжкості фізичної недостатності, існують цілі системи її розподілу. Не будемо поглиблюватись у медичні терміни і визначення тих чи інших хвороб з патологічними наслідками, а зупинимось на незначних вадах, що дійсно реально виправити під час занять джаз-танцем. Потрібно пам'ятати одне головне, що заняття з дітьми викладач-хореограф, тренер танцю має право починати тільки після обстеження дитини у лікаря і надання ним певних рекомендацій по дозову чи обмеженню фізичних навантажень. Пам'ятаємо що заняття хореографією для дитини це великі навантаження на фізичному, психологічному так і емоційному рівні. Якщо вже так сталося, що дитина має яєсь застереження від лікаря, то подальші заняття повинні проводитись при постійному контакті та контролі з боку лікаря-терапевта і викладача-хореографа.

Клер Шмайс доктор філософії, Академії сертифікованих танцювальних терапевтів, професор, координатор Мангетерської програми з танцювальної (рухової) терапії, у коледжі імені Хантера Нью-Йорк, Штат Нью-Йорк, на Конгресі досліджень танцю який відбулася 10 листопада 1968 року опублікував доповідь в якій зазначив, що «використання танцю або руху в терапевтичних цілях є прямим відростком сучасних танцювальних традицій, а не інших форм танцю, таких як народні танці, балет чи класичних танців. Метою сучасних танців є бажання виразити всю сукупність людських переживань через рух без обмежень. Ранні представники сучасного танцю були одночасно хореографами і акторами. Танець був їх особистою заявою. Оскільки вони хотіли виразити інстинктивні (внутрішні) емоції, їм необхідно було збільшитись від формалізованої структури класичного балету. Вони ставали на носок або випрямляли ногу, тільки якщо це відповідало тому, що вони хотіли передати» (Шмайс, 1986: 24).

У своєму дослідженні Клер Шмайс «Вступ до танцювальної терапії» виділяє три головні витоки з яких розвинулася танцювальна терапія, це такі як: «терапевтичні аспекти танцю, який використовувався у лікувальних цілях протягом століть; частина сучасного танцю, яка передбачає креативні або імпровізовані рухи – експресивна та комунікативна частина танцю; все більшій наголос робиться на міжособистісному спілкуванні в індивідуальній і груповій психотерапії» (Шмайс, 1986: 23-30). У нашому випадку ми будемо звертати увагу на перші дві засади, що виділив К. Шмайс, які чітко просліджуються у стилістичній характеристиці джазової хореографії. Наступний наведений виток танцювальної терапії більше стосується психотерапії.

За словами Ірини Бірюкової «танцювально-рухова терапія – це метод психотерапії, у якому тіло є інструментом, а рух процесом, що допомагає учасникам пережити, розпізнати та виразити свої почуття та конфлікти. Тілесні рухи людини розглядаються як відображення його внутрішнього психічного життя та взаємовідносин з оточуючим світом. Танцювальна терапія базується на передумові, що тіло і психіка взаємопов'язані. Танц-терапевти переконані, що ментальні та емоційні проблеми представлені у тілі у вигляді м'язових затисків і обмежують рухові можливості. Людині, яка звертається до танц-терапевта, необхідно встановити зв'язок між своїм тілом та рухом. Тут акцент ставиться на тому, як людина відчуває своє тіло та рух, а не на те, наскільки добре він володіє танцювальною технікою і як він виглядає під час танцю» (Бірюкова, 2008). У творчій роботі практикуючого викладача-хореографа не завжди цей принцип буде дійсним і реальним для повсякчасного

втілення по тій причині, що танцювальний колектив як правило веде активну сценічну практику на концертах, конкурсах, фестивалях де відповідно вимагається відповідний виконавський рівень учасників, що досягається системними заняттями і досягненням у вихованців відповідної танцювальної підготовки.

Потрібно визначити цілі і завдання танцювальної-терапії, це такі як:

1. зміцнення загального стану фізичного здоров'я: при заняттях джаз-танцем з дітьми:

- сприяти створенню оптимальних умов для зростання і розвитку опорно-рухового апарату дитини;
- формувати правильну поставу;
- сприяти профілактиці плоскостопості;
- сприяти розвитку і функціональному вдосконаленню органів дихання, кровообігу, серцево-судинної й нервової систем організму;

2. удосконалення психомоторних здібностей дітей шкільного віку:

- розвивати м'язову силу, гнучкість, витривалість, чуття власного тіла, швидкісно-силові і координаційні здібності;
- сприяти розвитку відчуття ритму, музичного слуху, пам'яті, уваги, вміння погоджувати рухи з музикою;
- формувати навички виразності, пластичності, граціозності і витонченості танцювальних рухів;
- розвивати дрібну моторику;

3. розвиток передумов творчих здібностей:

- розвивати мислення, уяву, винахідливість і пізнавальну активність, розширювати кругозір;
- формувати навички самостійного виразу рухів під музику;
- виховувати вміння емоційного виразу і творчості в рухах;
- розвивати лідерство, ініціативу, відчуття товариства, взаємодопомоги і працьовитості (Шмайс, 1986: 23-30).

Протягом останніх десятиліть танцювальна терапія, як прояв лікування мистецтвом у значній мірі почала знаходити фаховий характер, що виявляється у формуванні спеціалізованих програм, в спробах чіткого визначення його методологічних підходів. Терапевти, що займаються лікуванням мистецтвом, намагаються перебороти рамки традиційного курсу лікування. Безперечно, що використання художньої творчості для вираження почуттів і думок може надавати суттєву допомогу у виробленні адекватного поведіння і підвищенні самооцінки, також є фактом те, що мистецтво має й освітню цінність при розвитку творчих умінь. Та саме через мистецтво, в тому числі танець, потрібно реалізовувати оздоровчі і лікувальні програми та методики.

Розглянемо основні принципи джаз-танцю, що допомагають розвинути дитину у гармонії з навколишнім світом, а також допомагають вправляти незначні фізичні вади опорно-рухового апарату. Основні концептуальні принципи виконання джаз-танцю відносяться перш за все до техніки руху, вони склалися у процесі еволюції різних систем танцю.

Перерахуємо основні принципи джаз-танцю і дамо їм коротку характеристику:

1. «Використання в танці пози колапсу».
2. *Активне пересування виконавця в просторі як по горизонталі, так і по вертикалі.*
3. *Ізольовані рухи різних частин тіла.*
4. *Використання ритмічно складних і синкопованих рухів.*
5. *Поліритмія танцю.*
6. *Комбінування і взаємопроникнення музики і танцю.*
7. *Індивідуальні імпровізації в загальному танці.*
8. *Функціоналізм танцю»* (Никитин, 2006: 253).

Поза колапсу – це своєрідне тримання тіла, коли немає напруги і вигнутості вгору. Тіло вільне і розслаблене, його вигини у спині трохи перебільшуються, коліна зігнуті, торс і голова трохи нахилені вперед, хребет м'який та розслаблений. Таке положення надає можливість зняти напруження між хребцями, і м'язам торсу відповідно вони мають можливість вирівнятися і витягуватися.

Ізоляція та поліцентрія складається з окремих частин-центрів: це голова і шия, плечовий пояс, грудна клітка, пелвіс (газостегнова частина), руки і ноги. Оскільки руки і ноги складаються з окремих членувань: у руці – кисть, передпліччя, у носі – стопа і голіно стопа, відповідно ці частини центрів, які називаються аралами, можуть також ізолюватися і виконувати рухи незалежно від інших центрів. Ці центри можуть просторово і ритмічно незалежно рухатися, саме це і створює поліцентрію руху. Кожна частина тіла, або кожен центр, має своє власне поле напруги і свій власний центр руху. Поліцентрія – це основоположний принцип танцювальної техніки. Для того щоб перейти його в реальну видимість танцю, існує технічний прийом, який називається ізоляцією і має на увазі, що кожна частина тіла, центр, рухається незалежно від іншої частини. Цей принцип дає можливість вправляти певні недоліки постави, незначні викривлення хребта, плечей, напруги у м'язах.

Принцип поліритмії у джаз-танці це коли центри нашого тіла (арали) рухаються не тільки в різних просторових напрямках, але і в різних ритмічних малюнках, метрично незалежних один від одного. Вміння

ритмічно рухатись дає можливість поставити ритмічне правильне дихання.

Свінгування – це не тільки музичне, а і танцювальне поняття свінгу. У танці це поняття означає розгойдування, моторно-ритмічний рух якої-небудь частини тіла або всього тіла цілком. Свінг в русі повинен виконуватися насамперед вільним, ненапруженим корпусом або окремою частиною нашого тіла (рукою, ногою, головою, пелвісом). При цьому русі головне завдання – відчуття ваги тіла або його частини і вільно розгойдуватися вгору-вниз, вперед-назад або з боку в бік. Свінгові рухи корпусу особливо допомагають розслабити хребет і зняти зайву напругу.

Координація, при русі двох або більше центрів одночасно виникає необхідність їх скоординувати. Координація здійснюється двома способами: імпульсом, при якому два або декілька центрів наводяться в одинчасний рух, або застосовується принцип управління, тобто центри вкочаються у рух послідовно. Координуватися можуть самі різні арвали тіла, наприклад: руки і голова, плечі і голова, спина і робота ніг і т.д.

Рівні виконання джаз-танцю – це розташування тіла танцюриста щодо землі, пересування танцюриста не тільки по горизонталі, але і по вертикалі. Розташування виконавця на підлозі (у партері) вживається досить часто. Таке вміння швидко змінювати рівні руху дають можливість орієнтації у просторі, розвиває просторову увагу.

При організації занять з джаз-танцю потрібно звернути увагу на основні методичні засади організації і проведення уроку, в даному випадку ми розглядаємо заняття що триває одну годину:

- обов'язковий розігрів тіла перед основним навантаженням який триває 5–10 хвилин, завдання якого привести руховий апарат танцівника в робочий стан, розігріти всі м'язи;
- вправи на ізоляцію – це частина уроку більш насичена вправами, ніж попередня, і тут відбувається глибока робота з м'язами різних частин тіла (тривалість цієї частини уроку 10–15 хвилин);
- вправи дня хребта; головне завдання педагога – розвинути в учнів рухливість у хребті всіх його частинах тут: нахили торсу; вигини торса; скручування (тривалість цієї частини уроку 5–10 хвилин);
- виконання вправ у різних рівнях, особливо тут є виконання так званої партерної гімнастики. Основні рівні: стоячи, сидячи навпочіпки, стоячи на колінах, сидячи і лежачи, у партері дуже корисно виконувати вправи розтяжок м'язів та сухожилів тіла, і відповідно сама зміна рівнів, швидкий перехід з одного рівня в інший – додатковий тренаж на координацію (тривалість цієї частини уроку 10–15 хвилин);

- крос (пересування в просторі) – це частина уроку в якій танцювальні вправи виконуються у русі по лінії танцю або по діагоналі залу, тут традиційні, зафіксовані кроки, стрибки і обертання (тривалість цієї частини уроку 10–20 хвилин);
- вправи на релаксацію і відновлення сил – це вміння розподіляти напругу у тілі і швидко відновлювати свої сили після фізичного навантаження (тривалість цієї частини уроку 5–10 хвилин).

Танцювальна терапія ідеальний метод лікування, а особливо через призму джаз-танцю. Це оригінальні принципи та прийомні прогресивної мистецької, колекційної допомоги в лікувально-реабілітаційній, педагогічній та соціальной роботі, яка здійснюється за допомогою хореографічної творчості, дозволяє експериментувати з рухом положенням тіла, танцювальною позою, почуттям, досліджувати і виражати їх на символічному рівні. Танцювальна терапія допомагає виплеснути за допомогою зображально-виразних засобів хореографічного мистецтва проявити свої емоції, побороти стреси, зняти напругу, тривожність, створити власні зцілювальні сили. Танцювально-фізичні навантаження при виконанні тренажу джаз-танцю сприяють виправленню незначних фізичних вад тіла, корекції постави, розвитку координації рухів в цілому, та окремими його частинами. Вона підходить для всіх вікових категорій та немає побічних дій. До того ж від таких занять лікування людини отримує справжнє задоволення.

На сьогоднішній день джаз-танець активно використовується при танцювальній терапії, з успіхом застосовується в лікуванні та психологічній корекції хворих з різними захворюваннями, від опорно-рухового апарату до психічних розладів, у різноманітних умовах при допомозі дітям, молоді, дорослим і людям похилого віку, хворим і здоровим. Застосовується у державних і приватних шкільних, позашкільних навчальних, мистецько-культурних закладах, розважальних та реабілітаційних центрах.

При занятті танцювальною терапією джаз-танець сприяє:

- можливості тілесного розвитку – відчуття того, як поєднані частини тіла і що рух в одній частині тіла впливає на все тіло;
- виправленню незначних фізичних вад опорно-рухового апарату дитини при систематичних заняттях з джаз-танцю;
- ефекту належної, усвідомленої поведінки – під час заняття з джаз-танцю при танцювальній терапії зміни відбуваються унікальні для кожної дитини, використання руху, щоб дістатися до повного відчуття

прихованих почуттєвих станів а також передачі змістовності відтвореного хореографічного образу дає можливість осмислювати і коректувати свою поведінку самостійно;

- глибинному погляду на поведінку дитини – досягається, коли викладач-хореограф допомагає учневі усвідомлювати те, як його рухова поведінка відображає його почуттєвий стан в даний момент або допомагає пригадати давніші емоції чи переживання;
- соціальной взаємодії – досягається шляхом безсловесних стосунків, в які можна увійти під час заняття джазовим танцем.

Література

- Никитин В. Ю. (2006). Композиция урока и методика преподавания модерн-джаз-танца: учеб. пособ. – Москва: ИД «Один из лучших».
<http://magazine.mospsy.ru/pomer8/s03.shtml> (Бирюкова И. В. (ноябрь, 2008). Танцевально-двигательная терапия / Московский психологический журнал. № 8) – (доступ: 10.03.2013 р.).
<http://www.trt-studio.org.ua> (Шмайс К. (1986). Вступ до танцювальної терапії / Американський журнал танцювальної терапії, Том 9.) – (доступ: 10.03.2013 р.).

Резюме

У статті розглядається основні принципи джаз-танцю при занятті з дітьми з певними фізичними вадами. Проаналізовано взаємовплив занять з танц-терапії і джаз-танцю.

Ключові слова: джаз-танець, танц-терапія, танцювально-рухова терапія, ізоляція, поліритмія, розігрів, релаксація.

Zajęcia choreograficzne w grupach dla dzieci z uszkodzonymi ruchowymi (na przykładzie treningu tańca jazzowego)

Streszczenie

W artykule omówiono główne zasady tańca jazzowego podczas trenowania z dziećmi z pewnymi uszkodzonymi ruchowymi. Przeanalizowano wzajemny wpływ zajęć z terapii tańca i jazzowego.

Słowa kluczowe: taniec jazzowy, terapia taneczna, terapia taneczno-ruchowa, izolacja, polirytmia, rozgrzewka, relaksacja